Alfred Nikolai Karindi (Karafin) – helilooja, organist ja koorijuht

Alfred Karindi (kuni 1935 Karafin[1]) on ilmselt tuntuim muusik Kaarli koguduse muusikaloos Mihkel Lüdigi, Juhan Jürme ja Edgar Arro kõrval. Ta on Kaarli koguduses olnud ametis lausa kahel korral – aastatel 1932–1940 ning 1944–1948.

Perekond

Alfred Karindi sündis 30. mail 1901 Virumaal Illuka vallas kooliõpetaja ja kohaliku laulu- ning pasunakoori juhi Eduard-August Karafini ja laulja Aline-Rosaline neljanda lapsena. Isal oli 12-hektari, 2 hobuse ja 4–5 kariloomaga talukoht. Maad hariti oma perega.[2] Peres kasvas kokku 8 õde-venda – Bruno-Ferdinand, Klotilde-Friederike, Verner-Balduin, Evald-Johannes, Arnold-Voldemar, Robert-Konstantin, Eduard-Gustav. Kaks venda – Bruno-Ferdinand ja Evald-Johannes – olid organistid Lüganusel ja Illukal ning õde Ilda Kaarlõpp Iisakul.[3]

Esimesed muusikalised impulsid sai Karindi kodust, kus oli alaliselt laulu ja muusikat. Lauldi klaveri saatel vaimulikke ja ilmalikke koorilaule: isa saatis klaveril ja laulis tenori ja ema soprani partiid. Kogu eluks jäi talle meelde meelde Miina Härma laul „Lauliku lapsepõli", mida ema talle hällitades laulis.[4] Karindi on meenutanud: „Kuna mul muusika vastu juba lapsena suur huvi oli – laulma olevat ma ema mälestuse järele enne rääkimist õppinud, nelja aastasena mängisin mälu järele klaveril koorilaule ja koraale ning juba kuue aastasena „Punschelli" koraalid ka noodist tuttavad olid – siis oli mu alatiseks unistuseks muusikalise hariduse omandamine. Kuna aga vanemate vara väike oli ja perekond rohkearvuline, siis võimaldus mulle süstemaatiline muusika õppimine alles siis, kui ma iseseisvale teenistusalale kooliõpetajana Tartus asusin."[5]

[1] Tsitaatides kuni 1935 on säilitatud varasem nimi

[2] Eesti Teatri- ja muusikamuuseum (=ETTM) 7220 M104 1/1.

[3] Ia Remmel. Alfred Karindi saatusest. 7.3.2018.

[4] ETMM 7720 M 104:1/1:1.

[5] Tallinna Kaarli koguduse arhiiv (=TKKA) AF I, s 5. Karindi elulookirjeldus. 1932.

ETMM 8652 M 394/14-3 8652

Heino Eller Tartu Kõrgema Muusikakooli kompositsiooni eriala õpilastega. Vasakult Eduard Tubin, Olav Roots, Heino Eller, Karl Leichter ja Alfred Karindi. 1930.

www.tmk.ee

Alfred Karindi.

Õpingud

Alghariduse sai Karindi isalt Kaldmaa külakoolis ja Iisaku kihelkonnakoolis köster, koolmeister ja helilooja Theodor Hanseni käe all. Hiljem õppis ta Jõhvi ministeeriumikoolis ning 1916. aastal astus Tartu Vene Seminari. Mart Saare soovitusel õppis klaverit Helikunsti Seltsi Kõrgemas Muusikakoolis ning lõpetas Tartu Õpetajate Seminari algkooli õpetaja kutsetunnistusega. Sealt alguse saanud sõprus Kaarin (Karin) Sullaniga (1900–1993) viis abieluni, millest sündis neli last: Laine, Linda, Imbi ja Jüri. Laine Karindist sai muusik, koorijuht ning õppejõud Tallinna riiklikus konservatooriumis ja Tallinna pedagoogilises instituudis, Jüri Karindi oli tunnustatud näitleja ja teatridirektor.

Alfred Karindi osales vabatahtlikuna 1919–1920 Vabadussõjas Tartu õpilaspataljoni II kompanii koosseisus ning õppis aastail 1920–1927

ETMM 11086 M 104:1/110:1

Koor Cantate Domino koos dirigent Alfred Karindiga, ca 1930.

Tartu Kõrgemas Muusikakoolis Johannes Kärti käe all oreliklassis ja aastatel 1925–1928 Heino Elleri klassis kompositsioonierialal. 1931. aastal lõpetas eksternina oreli- ja kompositsioonieriala August Topmani ja Artur Kapi juhendamisel Tallinna konservatooriumis.

Organist ja koorijuht Tartus

Tartus alustas Karindi tööd muusikaõpetajana ning oli 1921–1927 ametis Tartu linna 2. algkoolis, 1925–1928 Tartu Kõrgemas Muusikakoolis ning 1928–1932 Tartu Ülikoolis.

Aastatel 1925–1929 teenis ka Tartu Maarja ja 1929–1932 Tartu Ülikooli koguduses organistina.

Esimeseks suuremaks kooriks oli Tartu Meestelaulu Seltsi koor, mille eesotsas ta oli 1925–1928. Enne seda oli juhatanud Tartu linna 2. algkooli lastekoori. Tartu Maarja kirikus töötades juhatas segakoori ja 1929–1931 Miina Härma Lauluseltsi segakoori. 1927–1932 oli Tartu Üliõpilassegakoor Cantate Domino dirigent.

Tartu perioodi jääb 1930. aasta juunikuu viimastel päevadel toimunud Tartu 2. laulupidu, mille üks üldjuhtidest Karindi oli. Laulupeo kavas oli ka tema laul „Kui tume veel kauaks“.[6]

Siirdumine Tallinna

1. juulist 1932 lahkus organist-koorijuht Mihkel Lüdig Kaarli koguduses ametist. Sügisel sai praost Aleksander Kapp ülesande leida uus organist. Vahepealsel ajal täitis neid ülesandeid koguduses Juhan Jürme (1896–1943) (kuni 1938 Johannes Jürgenson) üksinda. Ta juhatas ka Kaarli Lauluseltsi koori, kus 1935. aastal laulis 70 lauljat.[7]

Kaarlisse kandideerimisel loetles Karindi üles oma komponistina kirjutatud tööd: 1) klaverisonaat (4-osaline stuudiumi lõputöö), 2) orelisonaat, 3) Introduktsioon ja Passacaglia orelile c-moll, 4) Koraalivariatsioonid orelile „Su poole, Issand, südamest“, 5) Koraalieelmänge orelile, 6) „Koor 90. Taaveti laulust“ segakoorile ja orelile, 7) Prelüüd ja fuuga meeskoorile ja orelile, 8) Laul Joh 6:68–69 põhjal segakoorile ja orelile, 9) Kantaat „Noorte laul“ segakoorile, tenorile ja suurele orkestrile (Ülikooli 300 a. juubeliks), 10) Vaimulikke ja ilmalikke soololaule oreli ja klaveri saatega, 11) Vaimulikke ja ilmalikke koorilaule *a cappella* sega-, mees- ning lastekoorile.[8]

Ülikooli koguduse õpetaja Hugo B. Rahamägi kirjutas Karindile antud soovituskirjas: „Võin aga puhta südamega tunnistada, et härra A. Karafin on igatpidi tubli organist, osav koorijuht ja viljakas komponist, kes meile mõnelgi puhul rõõmsaid kauneid üllatusi on toonud ja loonud. Kõige aja, millal ta on olnud ülikooli koguduse organist ja ülikooli lauluseltsi „Cantate Domino“ segakoori juht, on tema täpselt, korrapäraselt omas töös olnud, on koguduse ja leeriõppijatele laulu tõstnud ja laulukoori taset tuntavalt edasi viinud. /…/ Olen aga kindlas veendumuses, et tema töö suures Kaarli koguduses veel viljakam on, kuna töö võimalused ja tingimused paremad ja rikkalikumad.“ Koori „Cantate Domino“ esimees H. Tiedt lisas: „Olles ise sügavatundeline ja väga musikaalne, on hra Karafin meile selle aja jooksul kinkinud ka hulk ilusaid vaimulikke laule pühakirja sõnadele, nende hulgas kaks suuremat teost koorile ja orelile. Loodan, et Kaarli kogudus, valides hra Karafini organistiks, tüseda tööjõu saab, kellega Teie kui ka kogudus kõigigi rahule jääte.“[9]

4. detsembril 1932 korraldas Tartu Akadeemiline Helikunsti Selts ülikooli kirikus Alfred Karafini Tartust lahkumise puhul orelikontserdi. Ajalehes Postimees kirjutati: „Alfred Karafin on oma muusikalise tegevusega tartlaste keskel saanud laialt tuttavaks, kuna ta siin kauemat aega koorijuhina, muusikaõpetajana, organistina ja heliloojana teotsenud, võites enesele oma innuka töötahte ja alati lahke iseloomu tõttu rohkesti sõpru. Nüüd, kus energilise töömehe

[6] Kaja, nr.145, 26.6.1930. *Tartu laulupidu läheneb.*

[7] Muusikaleht (=Ml), nr 3, 1935, 71–72. *Tallinna Kaarli Lauluseltsi 15. aastapäev.*

[8] TKKA AF I, s 5. Karindi elulookirjeldus.1932.

[9] Samas AF I, s 5. Karindi soovituskirjad. 18.–19.10.1932.

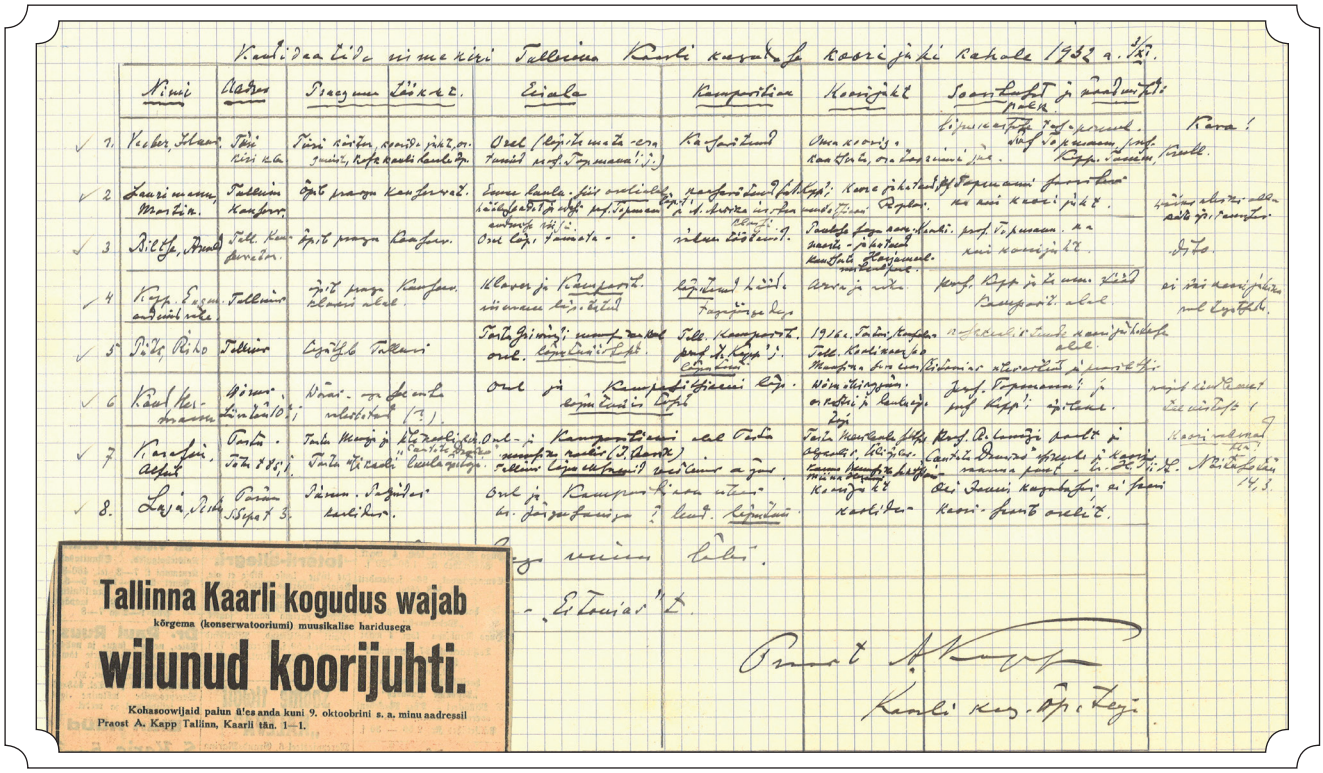

Koorijuhtide kandidaadid, 1933. aasta.

elutee viib teda Tartust ära, tahab lahkuja orelikontserdiga kõigile tartlasile öelda „Hüvasti!““[10]

Kaarli koguduses

17. novembril 1932 valiti Karindi koguduse organistiks ja koorijuhiks[11] ning otsustati kutsuda juba jõulupühadeks organist Jürgensonile abiks, kuna „viimasel haige sõrm mängimist takistab.“[12] Karindi alustas tööd 20. detsembril 1932. Kandidaate vabanenud koorijuhi kohale Kaarlis oli olnud tervelt 8, neist tuntumad Eugen Kapp, Riho Päts ja Peeter Laja.

1931. aastal oli Kaarlis tegevust alustanud III pihtkonna Kaarli Noorte Koondis (edaspidi KNK), mille juures tegutses ka muusikatoimkonna segakoor, mida juhatas 1932. aastal Arnold Biltse (hilj Rajamets). Koor oli sel aastal esinenud viiel jumalateenistusel ja kahel perekonnaõhtul. Osa võeti ka Türil peetud I. kirikunoorte laulupäevast.[13]

Kui koguduse juhatus kiriku koorijuhi ametikoha vakantseks kuulutas, kandideeris sinna ka Biltse, kes lisaks Kaarlile töötas sel ajal koorijuhina veel Pauluse koguduses. Ta lõpetas konservatooriumis oreli eriala 1933. aastal.

Ilmselt soovis III pihtkonna noortekoondis jätkata ka oma kooriga, kuid Biltse siiski lahkus ajapuudusel ning ka põhjusel, et I ja II pihtkonna õpetajad keelasid oma noortel osa võtta Noorte Koondise laulukoorist.[14]

KNK 19. veebruari 1935 protokollis on kirjas, et koor on tegevuse lõpetanud lauljate puudusel.

Segakoori kõrval jäi Karindi juhatada ka lastekoor.

Karindi tegi Päevalehes üleskutse: „Üks ausamaid ülesandeid lauluarmastajatele on kirikumuusika harrastamine ja edendamine, kuna kirikumuusika oma tõsiduse ja ülevusega on võimeline meie mõtteid juhtima ka praegusel raskel ajal millelegi paremale, kui seda on igapäevased mured ja võitlused.“[15]

Koori proovi peeti kaks korda nädalas kell 20–22 koguduse leerisaalis Kaarli tänav 1 (praegu Toompea t – PA). Peatselt astuti Lauljate Liitu ja juhatus lubas nõutava 9-kroonise liikmemaksu koguduse kanda võtta.[16] 8. märtsil 1933 korraldas Karindi kontserdi, kus tema enda loomingu – orelisonaadi ja soololaulude kõrval – kõlasid ka Buxtehude, Bachi, Händeli, Francki, A. Kapi jt helitööd.

Arvustustes oldi juba ette tunnustavad „A. Karafin mängis otse meisterlikult,“ ning „üldises mõttes on A. Karafini helitööd huvitavad. Vaatamata rohkelt dissoneerivate sobituste peale on ta harmoonia mahedalt voolav, ilma teravusteta, kõlav ja

[10] Postimees (=Pm) nr 285, 4.12.1932. *A. Karafini lahkumiskontsert.*

[11] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1932 – koosolek 17.11.1932.

[12] Samas – koosolek 15.12 1932.

[13] TKKA III pihtkonna Kaarli Noorte Koondise (=KNK) 1932. a aruande leht.

[14] TKKA III pihtkonna KNK juhatuse protokoll – kooslek 19.11.1932.

[15] Päewaleht (=Pl) nr 19.1.1933. *A. Karafin. Üleskutse Kaarli koguduse lauluhuvilistele noortele.*

[16] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1933 – koosolek 2.3.1933.

meeldiv, tööde ülesehitus seesmiselt tingitud ja muusikaliselt loogiline.“[17]

1933. aasta märtsis kirjutab Karindi: „Praegu töötab minu juhatusel koguduse lastekoor. Lapsi käib kooris harjutustel vähe ja suures enamikus on nad väga väikesed, mistõttu nendega muusikaliselt väga vähe võimalust on midagi ära teha. Olen püüdnud endasse sugereerida huvi nimetatud lastekoori töö vastu, kuid olemasolevate võimaluste juures on see sama hästi kui viljatu. Arvan, et ka edaspidi ei saa koguduse lastekoori koosseisu niivõrd parandada, et ta muusikalist huvi pakuks. Kuna seni teatavasti tegutses lastekoor köster Kasemetsa juhatusel, siis oleks minu arvates soovitav endise korra juurde tagasiminek ja lastekoori juhatamine uuesti köstri ülesandeks teha, kuna lastekoori ülesandeks on ju kiriku viisidega laste tutvustamine, millise ülesandega köster väga hästi toime tuleb.“ Ta tegi ettepaneku kahe organisti tasud võrdsustada: „julgen käesolevaga lugupeetud koguduse juhatust paluda, et minu palk samastataks koguduse teise organisti palgaga, kuna meil töökoormatus ja ka muusikaline ettevalmistus ühesugune on“.[18]

Koguduse juhatus otsustas mõlema organisti palgad ühtlustada 100 kroonini kuus, lastekoori juhatavale organistile (Jürgenson) lisati juurde veel 30 krooni.[19]

14. septembril võttis juhatus vastu Tallinna Kaarli kirikukoori põhikirja[20], proovid toimusid edaspidi Kaarli Gümnaasiumis ja koguduse juhatus oli nõus selle eest maksma renti 12 krooni kuus.[21]

Koori kontserdid Kaarli kirikus

8. oktoobril 1933 toimus Karindi korraldatud kontsert, kus esinesid Kaarli kiriku koor ja tšellist Udu Topman. Kavade müügist saadud tulu oli mõeldud koori hääleseade korraldamiseks.[22]

19. novembril esinesid orelil Karindi, meeskvartett J. Bergmanni juhatusel, koguduse segakoor Karindi ning kaitseväeorkester inspektor G. Reederi juhatusel.[23]

9. detsembri kontserdi kohta kirjutati Päevalehes: „Kaarli kiriku koor, mis juba ligemale aasta töötanud organist Alfred Karafini juhatusel, on endale ülesandeks võtnud, korraldada kirikumuusika-õhtuid. /…/ Koori seekordne esinemine tõotab kujuneda eriti huvitavaks seetõttu, et vahepeal on hoolega töötatud hääleseade alal prl. Ella Lipandi juhatusel /…/ Oreli palu kannab ette Karafin, kes muuseas kuuldavale toob ka oma „Introduction'i“ ja „Passacaglia““.[24]

Korra kohaselt küsiti juhatuse käest luba kiriku kasutamiseks. Kirikukoorid said tavaliselt kirikut kasutada tegelike kulude eest. Näiteks Tallinna Meestelaulu Selts pidi kontserdi puhul 1936. aastal maksma kogudusele 50 krooni.[25]

Juhatus nõudis ka koori ja koguduse muusikalisi töökavasid. Näiteks toon 1936/37. aasta kooride laulmise plaani, mille järgi lauldi uuel aastal, vabariigi aastapäeval, palvepäeval, suurel reede hommikusel ja õhtusel teenistusel, I ülestõusmispüha varahommikusel ja peajumalateenistusel, usupuhastuspühal, surnutepüha hommikul ja õhtul, jõululaupäeval kahel teenistusel, I jõulupühal, vanaaastaõhtul kahel teenistusel.
Kokku oli koguduse laulukooridel plaanis esineda aastas jumalateenistustel 15 korda. Peale selle koguduse vaestehoolekande seltsi ja ringide poolt korraldatud kontsertjumalateenistustel, perekonnaõhtutel ja kontsertidel, koguduse ja koguduse koori poolt korraldatavail palve- ja äratusnädalatel ja muil ettenägematuil juhtudel, mis kummagi koori kohta eraldi arvestatult tegi keskmiselt 8–10 esinemist aastas.

Kokku pidid koorid koguduse poolt korraldatavail üritustel esinema 30–35 korda.

Kirikukoorid lootsid omalt poolt korraldada muusikaõhtuid, kokku 6, mille sisuks *a cappella* või oreli saatega koorilaulud, soololaulud, instrumentaalsoolod ja võimaluse korral vaimulik kõne ja koguduse laul. Kolm vaimulikku kontserti, kaks neist surnutepühal ja suurel reedel, paluti reserveerida kiriku kooride kontsertideks. Ettepanek võeti juhatuses teatavaks.[26]

Nendel aastatel on Karindi repertuaaris näiteks J. S. Bachi „Prelüüd ja fuuga h-moll“, „Passacaglia“ ning W. A. Mozarti „Fantaasia f-moll“.

„Viimaste päevade arvukate esinemiste sarjas anti surnute püha puhul kontsert Kaarli kirikus solistide ja koori kaastegevusel. Ulatuslikumad ülesanded ettekande korraldamises ning ka läbiviimises lasusid koguduse organistil Alfred Karafinil, kes möödunud aastal asus mainitud kohustuste täitmisele. A. Karafin noore, energilise jõuna on selle aja jooksul ennast juba suutnud avaldada mitmeti tähelepandaval kujul. Kuna tema populaarsus seni rajanes peamiselt koorijuhi ja helilooja tegevusel, siis nüüd hakkab tööpõldu avardavalt seltsima ka esinemine organistina kontserdikorras. Oleme ühel ja teisel puhul võinud jälgida A. Karafini ülesastumist orelisolistina, kusjuures tulemused osutasid headele suutmistele. /.../ Päris uudse suurnumbrina

[17] Pl nr 66, 8.3.1933. *Täna Kaarli kirikus vaimulik kontsert.*

[18] TKKA AF I s 1 s 12. – A. Karindi koguduse juhatusele 30.3.1933.

[19] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1933 – koosolek 6.4.1933.

[20] Samas – koosolek 14.09.1933.

[21] Samas – koosolek 28.09.1933.

[22] Pl nr 273, 7.10.1933. *Kiriklikud teated.*

[23] Pl nr 315, 18.11.1933. *Kiriklikud teated.*

[24] Pl nr 225, 8.1.1933. *Kirikumuusika-õhtu Kaarli kirikus.*

[25] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1933 – koosolek 30.1.1936

[26] Samas 1936 – koosolek 22.3.1936.

Kaarli koguduse arhiiv

Kaarli koguduse leerilapsed, keskel istuvad õpetaja Artur Soomre ja Alfred Karindi, 10.10.1937.

kanti ette S. Karg-Elerti sümfoonilise koraal „Jeesus, rõõmustaja". Siin solist oli näinud vaeva viljakalt. /…/ Edasi järgnes A. Karafini enda Passacaglia g-moll orelisonaadist. Autor kui H. Elleri kasvandik kompositsiooni alal kaldub modernimate taotluste poole harmoonias. Dissonants ei kõla aga siin mitte eriti teravana, vaid teenib mõõdukusega pindade avardamise ja painduvuse saavutamise tungi. Mainitud „Passacaglias" A. Karafin jõuab välja hea mõjuvuseni. Ettekande selgust teataval määral surus tagasi Kaarli kiriku orel, mis oma tumedate värvide juures pole just kõige kohasem vastavate kudede andmiseks /…/ Kontserdi lõpupoolel astus üles ka Kaarli kirikukoor. Umbes 59-liikmeline kogu lauljaid moodustab üksuse, mis oma osades püsib kaunis heas tasakaalus. Hääled üldiselt näitavad sobivat valikut; distsipliin ja arendav töö paistab välja selgesti. Puhtusega ning ilmekusega lauldi A. Karafini „Jeesus, Lunastaja", mis on kirjutatud harmoonilise läbipaistvusega vastavate ülesannete kohaselt /…/ Hoog viis paiguti intonatsiooni kerkimiseni. Viimase kooritoote juure kuuluva saate sooritas mõõdukusega J. Jürgenson. Kaarli kirikukoori kontsert sisult ja täitmiselt pidas vastu nõudlikule suhtumisele. Saavutatud edu laseb loota uusi väärtuslikke esinemisi."[27]

1935. aasta nelipühil käis Karindi kiriku kooriga esinemas Helsingis. 9. juunil lauldi teenistusel Suurkirikus kaks laulu ja sama päeva õhtul Helsingi ühendatud kirikukooride kontserdil Johannese kirikus neli laulu.[28]

Kontsertidel oli hääleseadja Ella Lipandi kõrval teisigi soliste. Näiteks 13. oktoobril 1935 oli solistiks E. Krabbi-Kikerpuu, hiljem ka laulja Helmi Betlem, tšellist Udu Topman ning koori uus hääleseadja Paula Virgas, kes tahtis KNK ruumides hakata lauljatele hääleseadet tegema, kuid juhatus polnud maja rahu hoidmise huvides sellega nõus.[29]

Karindi oli Autorite Ühingu juhatuse liige ja valiti aprillis 1935 sinna tagasi.[30] Ta kuulus Tallinna Meestelaulu Seltsi eestvõttel asutatud Eesti Lauljate Liidu juhatusse. Karindi laul „Talvine õhtu" valiti ka laulupeo kavasse.[31]

1936. aasta märtsis otsustati KNK

[27] Pl nr 329, 29.11.1934. *Ed. Wisnapuu. Kontsert Kaarli kirikus.*

[28] TKKA. A. Karindi töökroonika vihik Tallinna Toompea Kaarli kiriku-koor 1.5.1935–6.6.1940.

[29] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1936 – koosolek 1.10.1936.

[30] Pm nr 111, 25.4.1935, *Autorikaitse Ühingul edu.*

[31] Pärnu Päevaleht, 6.7.1935. *Laulupeo esimene päev.*

ERM PM Fk 196:125

Eesti Lauljate Liidu juhatus, 1938. aasta.
Esireas vasakult: Emil Ruber, Aleksander Oinas,
Juhan Aavik, Karl Jürgenson, Märt Ruubel.
Tagareas: Emil Luts, Evald Aav, Alfred Karindi, Nikolai Metslov.

juhatuse koosolekul moodustada laulukoor[32] ja koguduse juhatus määras koorijuhi kuupalgaks 30 krooni.[33] Uut koori juhatas Karindi, esinemisi oli KNK protokollide andmetel palju: vanadekodudes, kirikutes, äratusnädalatel, perekonnaõhtutel jm. 1937. aasta maikuus käidi „renditud omnibussiga" isegi 2-päevasel kontsertreisil Suure-Jaanis ja Pilistveres ning Põltsamaal.[34] 1937. aastal peeti 56 kooriharjurust ja esineti 14 korral, osa võeti ka XI laulupeost."[35]

Aastatel 1936–1938 kanti Kaarlis ette Jürme kantaate „Pärast püha õhtusöömaaega" (1927) ja „Memento Mori" (1933). Kaastegev oli riigi ringhäälingu orkester. Organistiks Karindi.[36] „Memento Mori" ettekanne kanti üle ka raadios.[37]

9. märtsil 1938 tuli esiettekandele Jürme äsjavalminud oratoorium „Nebukadnetsar"[38], kus olid kaastegevad Kaarli Lauluseltsi ja Kaarli kiriku segakoorid, Tallinna Meestelaulu Seltsi kolmekordne kvartett ja Riigi Ringhäälingu orkester.[39]

Ajutiselt lisandus Kaarli muusikatöösse koorijuhina Edgar Arro. 1. oktoobri protokollis on vastus J. Jürgensonile, kes palub end vabastada lauluseltsi ja lastekoori juhi kohustustest tervislikel põhjustel. „Teatada, et organisti ja koorijuhataja ameti lahutamine ei ole soovitav. Jürgenson otsigu endale abiline oma raha eest."[40]

Tallinna linnateenijate meeskoor

1935. aastal alustas Karindi tööd ka Tallinna linnateenijate meeskooriga. Alla 40 lauljaga koor andis kontserdi 20. märtsil 1937 Estonia kontserdisaalis, kavas oli soome ja eesti muusika.[41]

Kaarli kunagine organist Anton Kasemets kirjutas: „Koorijuht A. Karindi juhtis ansamblit kindlusega, kaldus aga tõlgitsuslikus osas mõningaile omapäratsemistele, mille otstarbekus jääb küsitavaks: nii forsseeritud tempomuutused M. Härma klassikaliseks kujunenud laulus „Enne ja nüüd", silpide „tobid" sünkoobiks muutmine G. Ernesaksa laulus „Hakkame mehed minema" jne."[42]

Sama kooriga esineti „Estonias" veel kahel järgneval aastal. 26. veebruaril 1938[43] ja 11. märtsil 1939. „Koor on teinud juba pikemat aega tõhusat tööd häälepedagoogi Arno Niitofi ja koorijuhi A. Karindi hoolikal juhatusel ja on võitnud publiku poolt rohket poolehoidu ning arvustuselt täit tunnustust.[44] Linnateenijate meeskoor aitas teda ka Kaarlis, kui kiriku oma koorid olid väga hõivatud, näiteks surnutepühal 21. novembril 1937."[45]

Koori juhatas ta kuni 1938. augustikuu lõpuni.[46]

Ühiskontsert Helsingi kooriga

Laialdaselt kajastati 16. mail 1937 toimunud ühiskontserti, kus Kaarli kirikukoorile saabus vastukülaskäigule Helsingi Suurkiriku koor Väino Rautavaara juhatusel. Koorid laulsid

[32] TKKA KNK juhatuse protokoll – koosolek 5.3.1936

[33] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1936 – koosolek 7.4.1936.

[34] TKKA KNK juhatuse protokoll – koosolek 13.5.1937.

[35] Samas 1938 – koosolek 6.2.1938.

[36] Pl nr. 99, 10.4.1936. *Kuulutus „Pärast pühaõhtusöömaaega"Kaarli kirikus.*

[37] Raadioleht 17.11.1938. *Raadio: saatekavad*; Pl nr. 314, 19.11.1938. *„Memento mori" Kaarli kirikus.*

[38] Pl nr. 236, 1.9.1937 *Kuulutus. Tall. Kaarli Lauluselts.*

[39] Eesti Kirik nr. 11, 17.3.1938. *Johannes Hiob. Joh. Jürgensoni oratoorium „Nebukadnetsar".*

[40] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1936 – koosolek 1.10.1936.

[41] Vaba Maa (=VM) nr 66, 18.3.1937. *A. Kasemets. Linnateenijate Meeskoori kontsert „Estonias";* Uus Eesti (=UE) nr 77, 18.3.1937, *Tallinna Linnateenijate Meeskoori kontsert.*

[42] VM nr 66, 22.3.1937. *A. Kasemets. Linnateenijate meeskorri kontsert „Estonias".*

[43] Pl nr 53, 23.2.1938. *Tallinna linnateenijate meeskoori kontsert.*

[44] Pl nr 70, 11.3.1939. *Tallinna linnateenijate meeskoori kontsert.*

[45] Pl nr 315, 19.11.1937. *Kiriklikud teated.*

[46] ETTM M104 11.

nii koos kui eraldi. Kavas oli Bach, Cherubini, Franck, Sibelius, Madetoja, Tobias ja Karindi. „Teatavasti esineb selle kontserdi kavas ka Alfred Karindi äsjavalminud kantaat „Oh, kuidas pean Su nime kiitma“ sopransoolole, koorile ja orkestrile või orelile, mis seekord orelisaatega esiettekandele tuleb.“[47]

„Kuna mõlemate kooride laululaad erineb üksteisest, siis jätsid nende iseseisvad tooted ehedama mulje, kui ühine kooslaul. Kaarli kiriku kooril A. Karindi juhatusel näib oma heledate, kõrgele ulatavate sopranitega olevat enam hoogu ja jõudu ka teistes rühmitustes, kuna Helsingi Suurkiriku koor eelistab ühtlustatud ja tasandatud kõlavusega eleegiliselt-lüürilise iseloomuga laulu. Ühiskooris kahanesid need kooride eriomadused tunduvalt. Välja tõsta tuleks külaliste peenelt viimistletud L. Madetoja „Ei muita mitään puutu“ ja Sibeliuse „Soi kiitokseksi Luojan“. Kaarli kiriku koor tõi mõjuvalt kuuldavale autori juhatusel A. Karindi „Laul Johannesest“ ja „Väikese kantaadi“. Viimane on koorile raske ja kirjutatud laia ulatusega ning pakub ühtlasi ka huvitavat kompositsioonilisest küljest,“ kirjutas Theodor Lemba.[48]

1937. aasta mais sai Karindi Konstantin Türnpu nimelise koorilaulu auhinna eelneval aastal kirjutatud meeskoorilaulu „Öölaul“ eest. Konkursile oli esitatud 91 laulu.[49] Samal aastal kirjastas Autorikaitse Ühing Riikliku propagandatalituse poolt korraldatud rahvalike koorilaulude võistlusele saadetud materjali hulgas ka Karindi segakoorilaulu „Õitse maa ja müha meri“.[50]

Karindi looming leidis rakendust ka mujal. Näiteks Tartu Kõrgema muusikakooli kontsertaktusel Vanemuises, kus kõlas Heino Elleri õpilaste looming, kanti ette ka Karindi soololaule, viiulipala ja „Skertso“ orkestrile[51] ning tema koorilaul kõlas Otepää Meestelaulu Seltsi kontserdil 22. jaanuaril 1938.[52]

1937. aasta sügisel toimus kiriku kooritöö KNK ruumides (Tatari 26). Valmistuti laulupeoks. „Kaarli kiriku koor on oma sagedaste esinemistega, ka raadios, omandanud laialdasi kogemusi ettekanneteks, milliseid kogemusi tehniliselt täiendada aitab koori hääleseadja pr. P. Wirgas.“[53] Järgnevatel aastatel saigi koori eripäraks sagedane esinemine raadios. Karindil õnnestus koori saada uusi lauljaid, kes suutsid salvestusteks vajaliku intonatsiooni saavutada.

Kaarli kiriku koori 5. aastapäev

16. jaanuaril 1938 tähistati piduliku kontsertjumalateenistusega Kaarli kiriku koori 5. aastapäeva. Esitati R. Tobiase, A. Kapi, M. Härma, J. Hannikaineni ja A. Karindi loomingut. Asutati fond koorile eelolevaks laulupeoks lipu muretsemiseks.

„Süstemaatilise töö tulemusena koori organiseerimise ning väljaõppe ja häälesääde alal on Kaarli Kiriku Koor praegu paremaid kirikukoore Eestis. Laialdase populaarsuse on Kaarli Kiriku Koor omandanud oma arvukate esinemistega raadios, levitades ringhäälingus antud kontsertidel pääasjalikult eesti heliloojate vaimulikku loomingut. Koori koosseis on stabiliseerunud 40–50 lauljale, kelle hoolikalt valitud häälematerjal saab tarvilise ettevalmistuse häälesääde tundides. Koori häälesäädjatena on tegutsenud prl. E. Lipand – koori asutamisest kuni 1935. a. kevadeni – ja pr. P. Virgas 1935. a. sügisest tänaseni. Viieaastase tegevuse jooksul on Kaarli Kiriku Koor esinenud jumalateenistustel, kirikumuusika- ja perekonnaõhtutel, avalikel ja raadiokontsertidel üldse ligemale 150 korda, kuna koori repertuaari moodustab 144 laulu 52-lt autorilt. Koor on teostanud ka ühe välisreisi Soome, kus esineti eesti lauludega Soome kirikukooride liidu poolt korraldatud avalikul kontserdil Helsingi Johannese kirikus 1935. a. kevadel.“[54]

1938. aasta Muusikalehest saab lugeda vestlust Alfred Karindiga, kes võttis ajakirjaniku vastu talle omase naeruilmega „ega neid koore mul ole nii mitu praegu – kolm ainult. Teine on sama koguduse noorte ja kolmas Linnateenijate Meeskoor. /…/

„See väike juubel oli nii siis ühtlasi teie Tallinna asumise „juubel“. Kuidas meeldib siin töötamine?“

„Noh, on igapidi rahulikum kui Tartus ja võimalusi palju enam loomingule pühenduda, sest hommikud ju täiesti vabad. Ainult õhtuti olen alati kinni – koori harjutused alatasa – ja teatris ning kontsertidel saab harva käia.“

„Nii et käed on tööd täis?“

„Jah, nii see on; tuleb vahel kirjutada artikleid, komponeerin, kui vaim pääle kipub, või harjutan klaveril; ja kui see ära tüütab, lähen kirikusse – mässan oreliga. Ega jõuagi kõike ära teha, mida tahaks“ – räägib ta lõbusas toonis.

„Mis teid aga kõige enam neist võlub?“

„Ma teen igat asja huviga. Siiski koor, see on mind vaevand, ta on mind haarand. Koorilaulu vastu on mul alati olnud sümpaatia. Inimhääl, elav instrument, on tämbri poolest ikkagi kõige täiuslikum muusikariist. Kuid kooridega pole mul seni vedanud. Alati on tulnud mul teha seda mustemat tööd ja kui koor juba jalad alla saanud olen pidanud ta

[47] Pl nr 128, 12.5.1937. *Helsingi Suurkiriku koor saabub;* Pl nr 130, 14.5.1937.

[48] Pl nr 132, 18.5.1937. *Th. Lemba. Vaimulik kontsert.*

[49] Virumaa Teataja (=VT) nr 58, 24.5.1937. *Parim 1936. a. laul on A. Karindi „Öölaul“.*

[50] Meie Maa, 31.5.1937. *Ilmus uusi segakoori laule*

[51] Pm nr 335, 10.12.1937. *Kõrgema Muusikakooli 10. aastap. kontsert-aktus „Wanemuises“.*

[52] Otepää Teataja, 13.1.1938. Otepää Meeste Laulu Seltsi Kontsert.

[53] Pl nr 236, 1.9.1937.

[54] Ml nr 1, 1938. *Tallinna Kaarli kiriku Koor viie-aastane.*

Alfred Karindi, oma kodus Pelgulinnas, 1938.

maha jätma, elukoha muutuse või muude takistuste tõttu. Olen treeninud niiviisi üheksat koori, pääle selle veel lastekoori." /…/ „Ülikooli kooriga Tartus oli mul juhatamise kestuses rekord – 6 aastat, kuid Kaarli koguduse kooriga loodan töötada surmatunnini, juhul, kui sulge sappa ei panda."

„Tahaksin veel küsida, kuidas leiate olevat Kirikumuusika Sekretariaadi tegevuse?"

„Tihti juhuslik! Nemad oma väljaannetega pakuvad liiga vähe materjali tõsisemate vajaduste rahuldamiseks. Mina pean endale kõik väljastpoolt hankima."

„Keda siin süüdistada?"

Karindi kehitab õlgu ja arvab: „Juhtimine on pastorite ajada, sekretäril ja sekretariaadil tuleb vaid tehniline töö teha. Aga mis me sellest räägime, kirjutasin korra küsimusest ja pahandamist oli siis palju."

„Mida arvate aga nüüd Kirikumuusika Instituudist (konservatooriumi kirikumuusika osakond – PA), mis juba mõnda aega töötab?"

„Puhas muusika lööb ise läbi ilma mingi instituudita. Aga eks see ole eriala praktiliselt korraldav üritus."[55]

Jaanuaris 1938 ilmus esmakordselt koori kaastegevate hulka ka organist Hugo Lepnurm. Koos Kaarli kooriga andsid nad toomkirikus kontserdi Karindi helitöödest. Kontserdi kandis üle Rahvusringhääling.[56]

Kaarli kiriku koor osales 23.–25. juunil 1938 Eesti Vabariigi 20. juubeliaastat tähistaval XI laulupeol. Peojärgses tänukirjas tuletati meelde „ülevaid rahvuslikke pidupäevi, mis äratasid rohket isamaalist vaimustust, õhutasid rahvuslikku üksmeelt ja viisid edasi eesti muusikakultuuri arengut tõhusa sammu võrra!"[57]

1939. aasta veebruaris tegi Kaarli kiriku koor juhatusele huvitava ettepaneku: „Ühtlasi palub laulukoori vanemate kogu luba toetajate liikmete instituudi asutamist, et nende kaudu toetuste kogumisele asuda." Vastus jäeti lahtiseks.[58]

Köster Gustav Kasemets oli peale 50ne aastast teenimist läinud pensionile ja aasta lõpus valiti kolme kandidaadi hulgast välja Harry Kõrvits,[59] kes asus tööle 1. veebruaril 1939.[60] Koguduse juhatus nõustus KNK kuratooriumi otsusega (9.2.1939), et lastekoor, noorte laulukoor ja orkester jäävad köster Kõrvitsa juhtimisele alates 1. märtsist 1939. Senini koore juhatanud J. Jürme ja A. Karindi vabastati sellest tööst.[61]

Karindi kinnitati peaorganistiks

23. märtsil 1939 leidis juhatus, et on tarvis nimetada peaorganist ning järgmisel koosolekul (4. aprillil) kinnitatigi Karindi vastutavaks organistiks. Karindi palus luba kontserdimatkaks Stockholmi. Juhatus oli nõus, kui koor ise omal algatusel muretseb vastava summa reisikulude katteks.[62] Kogudusele reisitoetuseks esitatud avaldus võeti ainult teadmiseks.[63]

21. mail andis Karindi oma kooriga Kaarlis ligi poolteist tundi kestva kontserdi eesti muusikast. Ringhäälingus üle kantaval kontserdil oli orelil kaastegev Paul Indra.[64] Kavas olnud laulud suurelt osalt varsti ka salvestati. Osa Eestis ja osa Rootsis.

Stockholmi reisil anti kontsert 28. mail Engelbrekte kirikus ja 29. mail toimus ka „plaatidele laulmine" Rootsi ringhäälingus. Salvestati J. Kappeli „Jehoova, mu Karjane, K. Türnpu „Kyrie", A. Kapi „Siin vaikse templi pinnal pühal", M. Härma „Issand, jää meie juurde", M. Saare „Mu järel´, hüüab Jeesuke", A. Karindi „Mis mu süda ennast vaevad" ja „Requiem aeternam". 30. mail anti vaimulik kontsert Hedvig Eleonora kirikus.

[55] Samas. *R. K. Vestlus Alfred Karindiga.*

[56] Raadio. 27.1.1938. *Saatekavad.*

[57] ETTM 7720 M104-1/15:7.

[58] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1939 – koosolek 19.2.1939.

[59] Samas 1938 – koosolek 22.12.1938.

[60] Samas; Kiriku Teataja nr 3, 14.6.1939.

[61] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1939 – koosolek 16.2.1939.

[62] Samas 4.4.1939.

[63] Samas 4.5.1939.

[64] Raadio. 18.5.1939. *Saatekavad.*

Salvestamine

Stockholmist tagasi Tallinna tulles osaleti 8 lauluga suures salvestusprojektis „His Masters Voice“ plaatidele laulmisel.[65]

Tegemist oli laiema ettevõtmisega. „Kuna mõisteti, et eesti muusikat tuleks levitada ka välismaistele raadiojaamadele, moodustati 1937. aastal ringhäälingus komisjon salvestusaktsiooni ettevalmistamiseks /…/ Salvestamine, mida kajastasid kõik suuremad Eesti ajalehed, leidis aset 15. maist 14. juunini 1939 Estonias ning seda rahastas täielikult Riigi Ringhääling.[66] Aktsiooni käigus salvestati 169 muusikapala eesti muusika paremikust /…/ Kooridest osalesid Estonia Muusika Osakonna segakoor, segakoor Raudam, ÜENÜTO (Ülemaalise Eestimaa Noorsoo Ühenduse Tallinna Osakonna Segakoor – PA), Tallinna Kaarli kiriku koor, Tallinna konservatooriumi koor, Tallinna ja Tartu Meestelaulu Selts ja Tallinna vene segakoor. Nii salvestamiseks vajalik tehnika kui ka heliinsener Johann Emile Dændler saabusid aktsiooni ajaks Tallinnasse Kopenhaagenist[67]. 1940. aasta juunipöörde tõttu jäi projekt aga lõpetamata /…/ Salvestamise originaalmaterjal ehk vahaplaadid olid aga saadetud enne sõda Inglismaale, kus nendest valmisid vasest ja niklist negatiivid ehk matriitsid. 1950ndate alguses tehti väliseestlaste initsiatiivil valikuliselt umbes kolmandikust matriitsidest heliplaadid. Ülejäänud kaks kolmandikku jäid aastateks puutumatult EMI plaadifirma keskarhiivi Inglismaal, kus need leiti 1961. aastal tehtud suure inventuuri käigus. Matriitsidel polnud märget selle kohta, mis muusika seal on, küll oli nendel EMI Taani osakonnale viitav tähis.“[68] Matriitsid saadeti Taani, need sattusid Taani rahvusraamatukokku Århusis, kus nende olulisus Eesti muusikaloo jaoks selgus alles 2000. aastate alguses.[69] 2008. aastal andis Århusi raamatukogu need üle Eesti Rahvusraamatukogule.[70]

Tallinna Meestelaulu Seltsi uus juhatus teatris Estonia seltsi 28. aastapäeval. Istuvad vasakult: August Blaubrik, esimees Arnold Stokkeby, Alfred Karindi, Taavet Mutsu, Vanda Freiberg. Veebruar 1944.

ERM PM Fk 196:317

Kaarli koori laulmist ei suudetud kogumiku „Eesti helisalvestised 1939“ koostamisel tuvastada.[71] Kadri Steinbach ja Urve Lippus oletasid, et tuvastamist vajav koor võis olla Tallinna konservatooriumi August Topmani juhatatud oreliklassi tudengite koor Collegium Musicum. Sealhulgas toodi esile, et koor laulab suhteliselt selge intonatsiooniga – muusikaüliõpilastelt, kellel olid hääleseade tunnid kohustuslikud, võibki loota selget intonatsiooni.[72]

P. Toompere, kes toetus Kaarli koguduse arhiivi säilikule „Tallinna Toompea Kaarli kiriku-koor 1.V 1935 – 6.VI 1940 a.“ tuvastas, et 1939. aasta salvestusaktsiooni käigus seitse (tegelikult kaheksa) vaimulikku laulu salvestanud segakoor ei olnud Collegium Musicum, vaid Karindi juhatatud Kaarli kiriku koor.[73]

Tallinna Meestelaulu Selts

10.–11. juunil 1939 Tartus toimunud V Ülemaalisel meestelaulupäeval seisis Alfred Karindi juba oma uue kollektiivi – Tallinna Meestelaulu Seltsi (TMS) koori – ees, millega ta oli tööd alustanud 1938. aasta veebruaris. Koos Eesti Muusika Osakonna (EMS) segakooriga peeti neid kaht koori Eesti eliitkoorideks. Koor oli suur, 140 lauljat. Karindi juhatas EMS-i koori eelpool nimetatud salvestustel. Muusikateadlane M. Pärtlas: „Kooridest kõlavad tänase kõrva jaoks kõige paremini meeskoorid, eriti Tallinna Meestelaulu Selts Alfred Karindi juhatusel.“[74]

Riho Pätsi ja Gustav Ernesaksa meenutused annavad hea ülevaate

[65] TTKK. A. Karindi töökroonika vihik Tallinna Toompea Kaarli kiriku-koor 1.5.1935–6.6.1940.

[66] Steinbach, Kadri; Lippus, Urve 2009. Eesti helisalvestised 1939. Tallinn: Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia muusikateaduse osakond, 145–151.

[67] Samas, 153.

[68] Samas, 155.

[69] Pärtel Toompere. Eesti koorilaulu esitustavade muutumine aastail 1930–1981. EMTA magistritöö 2019, 7–8.

[70] Steinbach; Lippus 2009, 2.

[71] Steinbach; Lippus 2009, 130–132.

[72] Samas, 131–132; Toompere 2019, 8.

[73] Toompere 2019, 9.

[74] Sirp 2.2.2010. Margus Pärtlas. *70 aasta tagune helisalvestusprojekt jõudis lõpule*

ETMM 8250 M 104:1/22:4

Mozarti "Reekviemi" ettekande lõppmoment Tallinna Kaarli Kirikus, orkestri ja koori ees seisab Alfred Karindi, 22. märtsil 1940.

Karindi tööalastest kui ka isiklikest külgedest.[75]

R. Päts: „Näib, et TMS A. Karindi isikus on leidnud endale sobiva, asjatundliku ja selgetahtelise koorijuhi, kellel tundub olevat kindlamaid eeldusi selleks, et kooritööd jälle tõususuunas juhtida. /…/ Peab kohe märkima, et A. Karindi mõjuvõim koorijuhina pääseb maksvusele pisut suuremal määral küll vist intellektuaalselt kaalutlusist ja tahtekindlusest kui tundeelu impulssidest, kuid ta kunstilist sooritust juhib kõigepealt selge tahe, hea maitse ja kõige eel veel nõudlikkus enda ja ka koori suhtes, need aga on tegurid, mis kindlustavad töö kvaliteedi."[76]

Gustav Ernesaks: „Tihti võis teda naeratamas näha. Vahel kaasnes sellega kübeke kibedustki. Oma ütlemisi armastas ta huumoriga vürtsitada. /…/ Parajale irooniaannusele vaatamata oli Karindi väga südamlik ja heatahtlik. /…/ Karindi polnud laia kaarega tegelane /…/ Tema kõnetoongi püsis mezzopiano piirides nii kooritöös kui ka igapäevases elus. Karindi esinemised olid ette valmistatud alati väga korrektselt, nii nagu koori häälematerjal seda vähegi võimaldas. Otse täiuslikud olid vahel tema juhatusel akvarelsed, rahulikud koorimõtisklused /…/ Kunagi pole tulnud Karindi kooridele etteheiteid teha intonatsioonipuhtuse pärast. /…/ Kooriliigist olenemata armastas Karindi laule ette kanda võimalikult kõrgetes helistikkudes /…/ Toon jäi seetõttu vahel liiga õhukeseks."[77] Oma „tormi ja tungi" eas oli A. Karindi päris moodne mees.[78] Konservatooriumi õppejõuna oli Karindi kohusetruu ja õiglane /…/ Tundis õpilastes ära tõelised anded, toetas nende edasipürgimist heade nõuannetega.[79]

20. aprilli 1939 tegi Karindi koguduse juhatuse koosolekul ettekande oreli kordaseadmisest.[80] Oreli korda tegemine saab R. Kriisa tööks 550 krooni eest.[81] Eelarve suurenes novembriks 1939 700 kroonini[82] ja detsembriks 1250 kroonini.[83] Tööd said tehtud ja arve tasutud 11. juuliks 1940.[84]

1. novembril 1939 kinnitas TMS-i juhatus Karindi peadirigendi kohale.[85]

Surnutepühal mälestas Tallinna Meestelaulu Selts Kaarli kirikus surma läbi lahkunud lauluvendi, korraldades kontsertjumalateenistuse, kus oli orelil kaastegev ka Kaarli teine organist J. Jürme.[86]

22. märtsil 1940 tuli Kaarlis kiriku koori poolt ettekandele W. A. Mozarti „Requiem". Kaastegev oli riigi ringhäälingu orkester.[87] 1920ndatel aastatel oli Karindi seda teost Tartus mitmel korral erinevate kooridega ette kandnud.

30. aprillil esines TMS Karindi juhatusel Estonias eesti heliloojate a cappella loominguga, suur osa oli esmaettekandel.[88]

2. juunil toimus Tallinna lauluväljakul pealinna ja Põhja-Eesti muusikahooaja lõppakordina Tallinna kooride ja orkestrite vabaõhukontsert, millest võttis osa koos kuulajatega umbkaudu 6000 inimest. Pasunakooride kontserdile järgnes Tallinna ühendatud meeskooride kontsert, mida juhatas helilooja Alfred Karindi. Laulud, mis moodustasid meeskoorilaulu literatuuri paremiku, võeti 2000–3000-pealise kuulajaskonna poolt vastu kestva aplausiga. Kontsert lõppes Eesti hümniga, mida kogu lauluväljaku täis rahvast laulis haruldase andmusega. Kaua pole olnud kuulda, et rahvushümni lauldakse nii suure liigutusega."[89]

[75] Heino Maripuu Tallinna Meestelaulu Selts 1916–1944. Haapsalu 2014.

[76] Pl nr 295, 30.10.1939. Riho Päts. *Tallinna Meestelaulu Seltsi kontsert.*

[77] Gustav Ernesaks. Nii ajaratas ringi käib. Tallinn 1977, 136.

[78] Samas, 137.

[79] Samas, 138.

[80] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1939 – koosolek 20.4.1939.

[81] Samas – koosolek 19.10.1939.

[82] Samas – koosolek 2.11.1939.

[83] Samas – koosolek 21.12.1939.

[84] Samas 1940 – koosolek 11.7.1940.

[85] Maripuu 2014, 78.

[86] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1939 – koosolek 14.09.1939.

[87] Pl nr 77. 20.3.1940. *Mozarti „Requiemi" ettekande puhul.*

[88] Uudisleht nr 102. 19.4.1940. *Tallinna Meestelaulu Seltsi kevadkontsert.*

[89] Pl nr 146. 3.6.1940. *Lauluväljakul kajasid viisid.*

Uus riigikord

Peale riigikorra muutumist 1940. aasta juunis moodustati Eesti Töölismuusika Liit. Etteotsa määrati Nikolai Goldschmidt, kes andis teada, et kõik senised laulu- ja tantsuseltsid likvideeritakse. Allesjäänud koore ja orkestreid hakati nimetama kollektiividekseks ning nende tegevus viidi ametiühingute, kultuurimajade ja klubide juurde.

14. septembril 1940 andis TMS Karindi juhatusel veel oma vana nime all kontserdi Kadrioru kõlakojas.[90] „Programmi alguses kuulsime „Internatsionaali" võimsas ja kõlapuhtas ettekandes. Järgnev kava oli koostatud hästi valitud repertuaarist, mis kooril on üksikasjuni sisse lauldud ning seetõttu võimaldavad peenelt varjundatud tõlgitsemise /…/ Kuulajaid oli üsna rohkesti, võttes tehniliselt hästi läbiviidud kava vastu teenitud tähelepanuga."[91]

Oktoobrist sai meeskoor uue nime – Tallinna Töölismuusika klubi meeskoor.

Sügisel 1940 pandi Kaarli organistid-koorijuhid valikute ette. Juhan Jürmele tegi Hariduse Rahvakomissariaat ettepaneku loobuda kas kiriku või kooliõpetaja kohast, „sest kommunistlikus riigis ei ole lubatud teenida ühel ajal mõlematel kohtadel."[92]

Ka Karindi oli sunnitud valima – Tallinna konservatoorium ei pidanud enam oma õppejõududele kirikutööd soovitavaks. Ta esitas koguduse juhatusele palve end vabastada organisti kohalt alates 1. oktoobrist 1940 seoses üleminekuga Tallinna Konservatooriumi teenistusse. Ühtlasi palus ta edaspidi võimaldada juurdepääsu orelile harjutamiseks ning tal lubati seda teha igakordse küsimise peale.[93]

Karindi lahkumisel ühendati Tallinna Kaarli kiriku laulukoor ja Kaarli Oratooriumikoor üheks kooriks, mille juhtimine jäi J. Jürme kanda. Jumalateenistuste ja ametitalituste orelimäng jagati J. Jürme ja köster-organist H. Kõrvitsa vahel:

1. Pea- ja liturgilistel jumalateenistustel mängib organist J. Jürme. Laste jumalateenistustel ja üldametitalitustel pühapäevadel mängib köster-organist H. Kõrvits. Üldametitalitustel, mis toimuvad kirikus nädala sees ettenähtud päevadel, mängib organist J. Jürme. Piiblitundidel ja muudel kirikus ettetulevatel jumalateenistustel (äratusnädalad jne) mängivad organist J. Jürme ja köster-organist H. Kõrvits kordamööda.

2. Eraametitalitustel mängib organist J. Jürme, kusjuures ettenähtud tasu kuulub mängijale.

3. Kaarli koguduse koori, mis koosnes endistest Kaarli kirikukoori ja Oratooriumikoori lauljaist, juhatab organist J. Jürme. Koguduse noortekoori juhatab köster-organist H. Kõrvits.

Kooride esinemise kirikus leppisid koorijuhtid omavahel kokku. Laulukooride harjutamiseks lubati üürida ruum Tallinna Linnamisjoni majas tasuga 20 krooni kuus.[94]

1. detsembril 1940 lahkus E.N.S.V rahvakomissaariaadi nõudel ametist Jürme[95] ja 4. detsembril kohe ka Kõrvits, kes oli valitud uueks organistiks alates 1. detsembrist.[96] Seejärel valiti uuteks organistideks ja kinnitati alates 4. detsember 1940 Edgar Arro, palgaga 130 krooni kuus ning organisti abi kt Friedrich Stockholm palgaga 80 krooni kuus. Mõlemale lisandusid tasud eraametitalituste puhul.[97]

Tallinna Konservatooriumi õppejõud

6. septembri 1940 kinnitati hariduse rahvakomissari otsusega nr 221 Alfred Karindi Tallinna konservatooriumi muusikateoreetiliste ainete õppejõuks, esialgu „ülemääraliste ja tunniandjate" nimekirjas. Juba varem oli suletud kirikumuusika osakond. Direktori kt Ksenia Aisenstadti otsusega suleti alates 1. veebrurarist 1941 oreli eriala klass, tema ideede hulka kuulus näiteks kavatsus orelid lammutada ja vanametalliks saata.[98]

28. augustil 1941 kinnitati Karindi uude koosseisu kuuluvaks. 1. märtsist 1945 kinnitatud Tallinna Riikliku konservatooriumi nõukogusse kuulus ta kui I teaduskonna dekaani asetäitja. Sinna alla kuulus muusikateooria, kompositsiooni ja muusikateaduse fakulteet. Õppeasutuse uueks „nähtuseks" oli õppejõudude teadusliku töö kohustus. Töötati õpikute kallal, nagu A. Karindi „Solfedžo võtmetes"[99], mis siis trükki ei jõudnud, vaid alles 1978. aastal.

Sügisel 1941 taastas Meestelaulu Selts oma vana nime ja esines rohkesti. 21. septembril lauldi Kaarlis tänu- ja leinajumalateenistus „Eestirannalt" pääsnute poolt ja hukkunute mälestuseks.[100] Samuti Eesti Rahva Ühisabi heaks Estonia kontserdisaalis[101] ja Tallinna toomkirikus.[102] 18. oktoobril esines koor oma 124. kontserdil Estonias.[103] Linna Teataja kuulutas, et käimas on Ohvrinädal. Ka Jaani kirikus toimus 19. oktoobril kontsert Eesti Rahva Ühisabi heaks. Karindi saatis seal soliste,[104] samuti ooperilaulja tenor Eedo Karrisood Jaani

[90] Maripuu 2014, 80.

[91] Rahva Hääl nr 86, 16.9.1940. *Ed. Visnapuu. TMS-i kontsert Kadriorus.*

[92] TKKA AF I, s 6. J. Jürme avaldus. 13.1.1942.

[93] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1940 – koosolek 26.9.1940.

[94] Samas – koosolek 10.10.1940.

[95] Samas – koosolek 27.11.1940.

[96] Samas – koosolek 12.12.1940.

[97] Samas.

[98] Monika Topman. Eesti Muusikaakadeemia 80, Tallinn 1999, 39–40, 44, 49; Eesti Rahva kannatuste aasta. Tallinn, 1995, 773–774.

[99] Topman 1999, 44, 49.

[100] Linna Teataja (=LT). 19.9.1941.

[101] LT. 9.10.1941. Maripuu, 82.

[102] LT. 11.10.1941.

[103] LT. 16.10.1941.

[104] LT. 17.10.1941.

kirikus tema esimesel kirikukontserdil Eestis.[105]

Kaarli kirik oli olnud suletud nõukogude võimu poolt 5. juulist kuni sakslaste tulekuni 28. augustil 1941.[106] 23. oktoobril arutati Kaarli juhatuse koosolekul laulukoori harjutusruumi küsimust – kaheks õhtuks nädalas leiti koht Punase Risti ruumides Niguliste tn 12.[107] Organistina tööl olnud Edgar Arro viibis nõukogude tagalas ning tema töötasu maksti teda asendavale abikaasa Senta Arrole,[108] kes valiti organisti kohusetäitjaks kuni Edgar Arro tagasitulekuni palgaga 100 rubla kuus. Sügisel jagas õpetaja Stockholm selgitusi koori asutamise küsimuse üle, millest selgus, „et selle teostamiseks praegusel ajal vähe lootust on". Omakaitse orkester ja Eesti laulumehed olid andnud nõusoleku vajaduse korral Kaarli kirikus esineda.[109]

TMS tegutses sõja ajal edasi, 1942. ja 1943. aasta kevadkontserdid olid oodatud sündmus ning Estonias toimusid mõlemal aastal ka lisakontserdid.[110] 22. novembril 1942 esines Karindi Estonias organistina Bachi kavaga.[111]

„Tallinna vabastamise" teist aastapäeva sooviti 28. augustil 1943 tähistada pidulikult – vabaõhupidustuste muusikalises osas pidid esinema ühendatud segakoorid prof. J. Aaviku juhatusel, meeskoorid A. Karindi juhatusel ja puhkpillideorkestrid prof. J. Vaksi juhatusel.[112] Osavõtjaid registreerus 18 630 ja peeti juba eelproove, aga viimasel hetkel ei soosinud võimud suurt rahvakogunemist.[113]

1942. aastast alustas Karindi tööd ka Tallinna Naistelaulu Seltsi kooriga (1944–1950 ENSV Riikliku Filharmoonia Naiskoor). „Tallinna Naislaulu Seltsi tegevus laieneb. Hiljuti peeti Tallinna Naislaulu Seltsi korraline peakoosolek, milleks nelja aasta järele avanes nüüd võimalus. /…/ Kuna koorijuhi A. Karindi loomingus esineb viimasel ajal rohkesti naiskoorilaule, on kavatsusel korraldada kevadel kontsert A. Karindi helitöödest."[114] Koori juhatas ta kuni 1950. aasta 5. veebruarini.[115]

1943. aasta kevadel esines TMS Tartus, Koerus, Rapla ja Rakvere rahvamajades. Kõikjal olid saalid täis ja menu suur. Tuleb mainida, et koor oli saanud August Blaubriku poolt päranduseks Tartu maanteel terve kvartali ja asutajaliikme Albin Struzkini poolt krundi Roosikrantsi tänaval, et sinna püstitataks hoone eesti koorilaulu kultuuri arendamiseks![116]

Meeskoor esines ka 29. jaanuaril 1944 Juhan Aaviku 60. sünnipäeva kontserdil Estonias ning 10. veebruaril toimunud koori aastapäeva kontsert tuli taas kahel korral kordamisele nagu eelmiselgi aastal. 24. aprillil salvestas TMS plaadimaterjali, kuid andmed salvestistest puuduvad.[117]

Juhan Liivi 80nda sünnipäeva kontsertaktusel esitasid Meestelaulu Selts ja solistid Juhan Liivi tekstidele kirjutatud laule.[118] Juunis toimusid Meestelaulu Seltsi viimased kontserdid: 14. juunil 1944 seltsi 143. kontsert Kadrioru staadionil ja 145. kontsert Märjamaa rahvamajas.[119]

Plaanis oli korraldada Ülemaaline meestelaulupäev Tartus, sest suvel täitus 75 aastat esimesest Eesti üldlaulupeost. Laulupäeva juhatajateks oli valitud helilooja Juhan Simm, Alfred Karindi, Eduard Tubin ja puhkpillikooride juhatajaks Leonhard Virkhaus.[120] Meeskooride VI laulupäev sai teoks alles pärast sõda, 1949. aastal Pärnus.

Taas Kaarli koguduse teenistuses

1944. aasta sügisel jätkas Karindi esinemist organistina[121] ja 1. oktoobrist oli ta taas Kaarli koguduse teenistuses.[122] 23. detsembril 1945 tähistati jumalateenistusel kiriku 75. aastapäeva, kus Kaarli kiriku koor Karindi juhatusel laulis R. Tobiase „Eks teie tea" ja M. Härma laule. Nimetatud jumalateenistus jäi koorile arvatavasti ainsaks, sest paari aasta pärast leiame protokolliraamatust märkmeid selle kohta, kuidas koori plaanitakse alles looma hakata.[123] Lauluhuvilised käisid koos Pühavaimu kirikus, kus ühendatud koori juhatas Arnold Allvee. 4. juunil esines segakoor Kaarli kirikus, mis oli juhatuse protokolli kohaselt esimene kontsertjumalateenistus nõukogude ajal.[124]

Tallinna Meestelaulu Seltsi uueks nimeks sai Jaan Tombi nimelise kultuurihoone meeskoor. „Jaan Tombi nimelise kultuurihoone meeskoor on koosseisult tunduvalt kannatanud. /…/ Vanas kõrgetasemelises ansamblis on säilind vaid paarkümmend endist lauljat. Uusi lauljaid on 50. /…/ Pole mingit põhjust kahelda, et nimetatud koor peenetundelise ja maitsega juhi, helilooja A. Karindi juhatamisel ei suudaks mõne aja möödudes

[105] Eesti Sõna (=ES) nr 2, 4.1.1942.

[106] Ene Pilliroog. Kaarli kirik ja kogudus. Tallinn 1997, 76.

[107] TKKA Kaarli koguduse eestseisuse koosolekute protokollid 1941 – koosolek 23.10.1941.

[108] Samas – koosolek 30.10.1941.

[109] Samas – koosolek 7.9.1943.

[110] Maripuu 2014, 83–84.

[111] ES nr 267. 19.11.1942.

[112] Sakala nr 126. 21.8.1943. *Laulukoorid ja orkestrid võtavad osa Tallinna vabastamise pidustustest.*

[113] Maripuu 2014, 83.

[114] ES nr 277. 1.12.1943. *Tallinna Naislaulu Seltsi tegevus laieneb.*

[115] ETTM M104 1/1

[116] Maripuu 2014, 83–84; Eesti Sõna nr 260. 11.11.1943. *Tallinna Meestelaulu Seltsi kontsert.*

[117] Maripuu 2014, 84.

[118] ES nr 30. 6.2.1944. *Tallinna Meestelaulu Seltsi 140. kontsert.*

[119] ES nr 135. 13.6.1944; Maripuu 2014, 84.

[120] Järva Teataja nr 75. 27.6.1944. *Ülemaaline meestelaulupäev peetakse Tartus*; Malevlane. 8.7.1944. *Kodumaa uudiseid.*

[121] ES nr 206. 5.9.1944. *Vaimulik kontsert Toomkirikus.*

[122] TKKA AF I, s 6, s 1. *Organist Alfred Karindi.*

[123] Ene Pilliroog 1997, 85.

[124] Samas, 104–105.

pakkuda hästi õnnestunud kunstilisi tulemusi.“[125]

XII üldlaulupidu

1945. aastal andis Eesti NSV rahvakomissaaride nõukogu ja Eestimaa Kommunistlikku Partei keskkomitee välja määruse laulupeo korraldamiseks 1947. aastal. Suursündmusega prooviti näidata nõukogude režiimi sõbralikkust rahvuskultuuri suhtes ja sobitada see Nõukogude Liidu ametliku teesiga „sisult sotsialistlik, vormilt rahvuslik“. Just vormi rõhutati selle peo puhul iseäranis – hoolimata sõjajärgsest kaupade puudusest pöörati suurt tähelepanu lauljate ja tantsijate riietamisele rahvarõivastesse ning hoolitseti selle eest, et rongkäik ja peoplats oleks ideoloogiale kohaselt kaunistatud. Nii laulu- kui tantsupeo repertuaaris leidus veel hulgaliselt eelmistel pidudel esitatud laule ja tantse, kuid seda kritiseeriti ning tehti ettepanekuid järgmistel pidude repertuaari laiendamiseks ja „parandamiseks“.[126]

Karindile järgnesid keerulised aastad. Töö kooridega, konservatooriumis ja heliloomingu alal näis edenevat. Ajaleht Sirp ja Vasar tõi esile Karindi kantaadi „Võit“ Mart Raua tekstile,[127] mida küll hiljem ka kritiseeriti.[128]

21. augustil 1945 sõitis meeskoor esinema Moskvasse ülevaatusele. Koori 40. aastapäeva puhul välja antud raamatus kirjutab koori tollane juhatuse esimees August Urum: „Ülevaatuse finaaliks kujunes 6. septembril toimunud lõppkontsert Suures Teatris, kuhu pääsesid lõppülevaatusel parimateks tunnustatud kollektiivid, nende hulgas meie meeskoor. Nagu kirjutas ajaleht „Sovetskoje isskusstvo“, sai koori esinemine kõikjal üldise tunnustuse osaliseks.“[129] 1938 oli kooris 130, 1945. aastal 70 ja 1956. aastal juba 126 lauljat!

EFA.415.0.149633

Eesti NSV XII üldlaulupeo tegelaste (esireas vasakult) dirigendi Nikolai Goldschmidti, koorijuhi Alfred Karindi ja rahvatantsupedagoogi Ullo Toomi pidulik vastuvõtt Moskvas, 1947.

30. detsembril 1945 peeti Jaan Tombi nimelises keskkultuurihoone saalis kontsert Karindi 20-aastase koorijuhitegevuse tähistamiseks. Kontserdi avasõna rõhutas ENSV teeneline kunstitegelane prof. G. Ernesaks Karindi sisukust ja viljakust eeskätt kooriloomingu alal: „Polüfooniline helikeel, julge, isikupärane harmoonia ja meie rahvaviisi meisterlik kasutamine on Karindi heliloomingu eredamaid põhijooni. 20 aastat tagajärjerikast tööd koorijuhina on Karindist teinud ühe meie silmapaistvaimaid kooridirigente, mida eriti tõendas heade tulemuste saavutamine Tombi nim. keskkultuurihoone meeskooriga esinemistel Moskvas üleliidulisel kunstilise isetegevuse ülevaatusel. Sama hinnatav on A. Karindi töö pedagoogina Tallinna Riiklikus Konservatooriumis, kus ta töötab oreli ja muusikateooria eriainete professorina. Ei tohi unustada Karindit kui üht meie paremat ja sisukamat organisti-interpreeti.“ Õhtu kontsertosas, milles esines soliste, keelpillide kvartett ja Riikliku Filharmoonia naiskoor, esitati eranditult juubilari helitöid, nendest terve rida esmaettekandes.[130]

13. juulil 1946 toimus taastatud „Estonia“ kontsertsaalis Eesti vabariikliku kunsti- ja kunstilise isetegevuse dekaadi pidulik avamine, millega tähistati ka sõjas kannatada saanud „Estonia“ kontsertsaali avamist. Pidulikule avaaktusele järgnes kontsertosa, milles esinesid ENSV Raadiokomitee sümfooniaorkester Roman Matsovi ja RF naiskoor ning J. Tombi nim. keskkultuurihoone meeskoor Karindi juhatusel.[131]

Sirp ja Vasar märgib tunnustuse eduka töö eest: „ENSV teenelise

[125] Sirp ja Vasar (=SV) nr 13. 31.3.1945. *G. E. Tallinna koorid ja ansamblid kunstilise isetegevuse ülevaatusel.*

[126] XII laulupidu (1947) [https://sa.laulupidu.ee/ajalugu/xii-laulupidu/] 8.12.2025.

[127] SV nr 52. 29.12.1945. *Tagasivaateid ja sihtjooni meie muusikaelus.*

[128] SV nr 52 28.12.1946. H. Kõrvits. *Märkmeid heliloomingust 1946 . a.*

[129] Arved Ringimäe. Jaan Tombi nimelise kultuurihoone meeskoor 40 aastane. Tallinn 1956, 21.

[130] SV nr 1. 5.1.1946. *Kontsert Alfred Karindi helitöist.*

[131] SV nr 29, 20.7.1946. *Avati „Estonia“ kontsertsaal.*

AM F 5819:5

XII üldlaulupidu 28.–29. juunil 1947 Tallinnas.
Rahvarõivais naiskoor esinemas rahvakunstiõhtul 12. üldlaulupeo eelõhtul Kadrioru staadionil. Koori ees dirigeerib naiskooride juht Alfred Karindi.

ETMM 104 Mo 271:1/10:16

XII üldlaulupeo üldjuhid - R. Päts, A. Karindi, T. Vettik, G. Ernesaks, 28.–29. juunil 1947 Tallinnas.

kunstitegelase aunimetuse andmine heliloojaile prof. Tuudur Vettikule, prof. Alfred Karindile ja prof. Riho Pätsile märgib ära nende suuri teeneid nii eesti koorikultuuri arendamisel pikkade aastate jooksul ja nende erilisi teeneid seoses XII eesti üldlaulupeo kunstilise ettevalmistuse ja kõigiti õnnestunud läbiviimise osas. Nende heliloojatekoorijuhtide nii loominguline, interpretatsiooni alane kui ka pedagoogiline tegevus on pannud kindla aluse meie muusikakultuuri jõudsale arenemisele eriti viimaste aastate jooksul, mille suurepäraseks tõenduseks oli äsjakõlanud XII üldlaulupidu oma sütitavate hiigelkooridega."[132]

Arreteerimine

Alustati ettevalmistusi XIII laulupeoks, mis oli kõigist pidudest kõige süngem ning ideologiseeritum. Stalinistlikud repressioonid ja sovetiseerimine olid haripunktis – toimus sundkollektiviseerimine ning aasta enne laulu- ja tantsupidu märtsiküüditamine.

Loomulikult ei pääsenud sellest ka laulu- ja tantsupidude traditsioon ja selle juhid. Arreteeriti juba üldjuhtideks kinnitatud Alfred Karindi, Riho Päts ja Tuudur Vettik.[133] „Kodanlikud natsionalistid Vettik, Karindi, Päts püüdsid levitada heliloojais põlgust nõukogude teema vastu /…/ Kui suurt kahju on toonud eesti nõukogude muusika arendamisse Andreseni-Semperi käsilaste Vettik-Karindi-Pätsu tegevus, selgitas lähemalt ka EN Heliloojate Liidu esimehe kt. H. Kõrvits."[134]

Karindi pöördus Kaarli koguduse juhatuse poole: „Viimastel aegadel on ette tulnud juhuseid, kus ma oma töö iseloomu tõttu ei ole saanud kontakti pidada kog. kantseleiga, millest tingituna on esinenud juhtumeid, kus olen puudunud ametitalitustel. Palun seda mulle lahkesti andestada. Edaspidi aga muutub mul väga raskeks üldse koguduse tööst osa võtta. Ka on see pidevalt seotud suure riisikoga. Sellepärast palun mind ajutiselt, kuni olukordade selgimiseni minu kohustustest vabastada. Ometigi palun kog. juhatuse lahket luba võimaldada mulle juurdepääsu orelile harjutamiseks mõned tunnid nädalas. Kõige austusega A. Karindi Tallinnas 14.10.1948."[135]

Suleti oreliklass Tallinna Riiklikus konservatooriumis, kus Karindi oli muusikateoreetiliste ainete ja oreli õppejõud. Tema õpilane oli näiteks Aime (Siimon) Tampere. „Ema jõudis Alfred Karindi juures oreliõpingutega kolmandale kursusele, kui 1948. aastal oreliklass kinni pandi."[136]

Kolme koorijuhi – Alfred Ka-

[132] SV nr 29. 21.7. 1947. *Tunnustus eduka töö eest.*

[133] XIII laulupidu. [https://sa.laulupidu.ee/ajalugu/xiii-laulupidu/] 8.12.2025.

[134] SV nr 18. 6.5.1950. *Tugevdada võitlust kodanlike natsionalistide ja nende kõsilaste vastu.*

[135] TKKA AF I, s 6, , s 1. *Organist Alfred Karindi.*

[136] Muusika. 16.4.2021. *Elu on areng. Intervjuu Mari Tampere-Bezrodnajaga.*

rindi, Riho Pätsi ja Tuudur Vettiku – arreteerimise tagamaad on avatud TÜ Ajaloo ja arheoloogia instituudi lehel: „Pärast patukahetsuskirjade avaldamist olid Päts ja Vettik avalikkuse jaoks „vaenlastena“ ära markeeritud, tõendeid nende vastu oli kogunenud piisavalt.

Karindi juhtum oli alguspunkti osas siiski teiseilmeline, tema jaoks hakkasid sündmused ootamatus suunas arenema 1944. a novembris, kui sõjast jõudis tagasi 1941. a Punaarmeesse mobiliseeritud vend. Alfred Karindi tõttas kohvilaua jaoks naabrite juurest piima tooma. Ootamatult selgus, et Rannamõisa piirkond oli muudetud keelutsooniks, elanikke sellest teavitamata, nii võeti Karindi piiririkkujana kinni ning toimetati esmalt Harku piirivalvekordonisse, sealt edasi juba ülekuulamisele Tallinnasse Pagari tänavale. Kuue päeva pärast vabastati Karindi tingimusel, et ta teeb julgeolekuga koostööd „ümbruskonna puhastamiseks nõukogude korra vastastest“. Reaalsest koostööst hoidis Karindi kõrvale, veelgi enam, 1949. a oktoobris tegi ta julgeolekule avalduse oma allkirjast lahtiütlemise kohta, millega ta agentide nimekirjast kustutati, tema selline tegevus kvalifitseeriti kuritegelikuks ning mõne aja pärast kirjutati Karindi suhtes välja vahistamismäärus, mis realiseerus 2. veebruaril 1950.

1949. a oktoobris tehti Karindile ülesandeks jälgida Pätsi ja Vettiku tegevust, millest ta keeldus. Selline samm ei saanud karistuseta jääda, küsimus oli ilmselt vaid karistatavate ringi suuruses, keda koos Karindiga veel süüpinki tõmmata? Vaid paar päeva enne Karindi vahistamist kutsuti julgeolekusse tunnistusi andma Nikolai Goldschmidt. Tegu on muusikategelasega, kes oli Eesti Vabariigi ajal tegev Tallinna Töölismuusika Ühingu juhina ja kes näitas üles agarust nõukogude võimu kehtestamisel lootuses saada konservatooriumi direktoriks, 1930. aastatel olid tal kontaktid Nõukogude saatkonnaga, sõja ajal nõukogude tagalas värvati ta „valvama“ Semperi jt järele, ta jätkas andmete edastamist julgeolekule ka hiljem. Jaanuaris 1951 Goldschmidt arreteeriti ja arvati agentuurist välja, kuna tema viimased ettekanded olid olnud liiga üldised ja väheväärtuslikud.

Heliloojate Liidu liikmed Edgar Arro, Heino Eller, Eugen Kapp, Lydia Auster, Harri Kõrvits, Gustav Ernesaks ja Alfred Karindi, 1948.

Kolme helilooja juhtumi puhul on Nikolai Goldschmidti tunnistustel oluline koht. Pärast tema tunnistusi oli uurijal vajalik süüasi põhipunktides koos, millele tuli veel mõningast täiendust ning süüaluste ülestunnistused juurde hankida. 30. jaanuaril 1950 rääkis Goldschmidt üsna põhjalikult Pätsi, Vettiku, Karindi nõukogudevastasest tegevusest Eesti Vabariigi, saksa okupatsiooni ning nõukogude ajal. Sellega täitis ta talle pandud ülesande. Kuid tema teenetele vaatamata, ei õnnestunud tal saada laiemat tunnustust, mida ta elas välja sõnavõttudega koosolekutel, kirjades parteile või ettekannetes julgeolekule, õige pea muutus ta julgeolekule üleliigseks.

Pärast Karindi vahistamist ning esmast ülekuulamist, jäeti ta ootele, tema uus „töötlemine“ algas kümne päeva pärast 16. veebruaril, samal päeval arreteeriti Vettik ja koostati alus Pätsi vahistamiseks.“[137]

Karindi eeluurimine kestis aasta ja neli kuud. Toimik saadeti Moskvasse, kus talle määrati ilma igasuguse kohtuotsuseta kümme aastat kinnipidamist Mordva ANSV-s range režiimiga töökasvatuse Dubravlagi laagris koos õiguste äravõtmise ja vara konfiskeerimisega.

Helju Taugi raamatust „Muusikast võlutud“ saab pikemalt lugeda Karindi abikaasa Karini ja tütar Laine Karindi meenutusi abikaasa ja isa kannatustest.[138]

[137] Tartu Ülikool. Ülekuulamisprotokollid. [https://sisu.ut.ee/ykp1/miks-need-kolm-koorijuhti/] 8.12.2025.

[138] Helju Tauk. Muusikast võlutud. Tartu 2010, 411–428.

Vabanemine vangilaagrist

1954. aasta juulis vabanes Karindi laagrist, tegi juhutöid, muuhulgas häälestas klavereid. NSVL Ülemkohtu Sõjakolleegiumi määrusega 27. septembrist 1956 anti teada, et ta on rehabiliteeritud kuriteo koosseisu puudumise tõttu. Küsimusele: „Mille eest ma siis istusin?“, vastati lihtsalt, „küllap see oli eksitus.“[139]

Aasta pärast sai Karindi tööle Tallinna konservatooriumisse ning võeti taas Heliloojate Liidu liikmeks[140] Oma ühiskorteriks muudetud kodu pidi ta endiselt elu lõpuni jagama võõraste sisserändajatega ning läbiotsimisel ära võetud käsikirju ta enam tagasi ei saanudki. Ka ära võetud klaver oli rikutud.[141]

„Noh, näete, nüüd on teil kõik korras!“ öeldi Karindile rehabiliteerimistõendit kätte andes.[142]

1957. aastal nimetatakse Karindit välismeedias: „Õppejõududena töötavad meil sellised head spetsialistid /…/ prof. Tuudur Vettik koorijuhtimise kateedris, prof. Alfred Karindi teooria kateedris.“[143] 1950. aastal ära võetud Eesti NSV teenelise kunstitegelase aunimetus taastati Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 27. oktoobri 1956 seadlusega.[144]

Taas koorijuht

1957. aastal sai Karindi taas võimaluse tegeleda kooritööga. Abikaasa Karin Karindi meenutab: „Suureks rõõmuks temale asutasid kunagised tudengilauljad Tartu üliõpilassegakoorist Kõrgemate Koolide Lõpetanute Segakoori (aastast 1992 Alfred Karindi nimeline Segakoor) ja kutsusid teda juhatama. Selle kooriga on ta esinenud lisaks Eestimaale Leningradis, Pihkvas, Kaliningradis, Lvovis, Lätis, Leedus, Karpaatides, paljudel üliõpilaslaulupidudel.“[145] Ta oli elu lõpuni selle koori peadirigent ja naases 1965. aastal ka üldlaulupeole, kus juhatas sega- ja naiskoore.

Kaarli koguduse kauaaegse organist-koorijuhi Hella Tedderi mälestused: „Üsna sageli tuli jõulude ajal orelit mängima Alfred Karindi, oma köitvate improvisatsioonidega kujundas ta erilise õhkkonna.“[146]

Ene Üleoja on meenutanud, et „Saksa ajal olid siin isegi mõned lastejumalateenistused, kuhu ema meid tõi. Senta Arro püüdis kokku koguda lastekoori, vähemasti ühel jõululaupäeval laulmist koos vennaga mäletan kindlasti. /…/ Jõulude aegu tuli Alfred Karindi alati viimasele teenistusele ning jäi lõppu mängima. – „Oh, Sa õnnistav!“ – Nõn-

Eesti TA Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus

Heliloojate kongress Toompeal. Ees istuvad Alfred Karindi ja Friedebert Tuglas. 1959. aasta aprill.

ETMM 8467 M 319:1/20:3

Alfred Karindi, Eugen Kapp, Eduard Tubin, Heino Eller ja Karl Leichter Tallinna konservatooriumis, 1961. aasta detsember.

[139] Tauk 2010, 423.

[140] ETMM M104.

[141] Tauk 2010, 424.

[142] Samas, 423.

[143] Kodumaale Tagasipöördumise Eest nr 18. juuli 1957. *Andekas ja töötav kollektiiv.*

[144] ENSV Teataja nr 17, 1956.

[145] Tauk 2010, 425.

[146] Pilliroog 1997, 1, 151.

da registreerituna ja nõnda kõlavana nagu tema seda tegi, ei osanud Kaarli kirikus keegi teine! Selle koraaliga ta justkui elas välja oma hingevalu ja peidetud elu."[147]

Organist Rolf Uusväli: „Minu poisipõlv ja mitu head noormeheaastat on olnud seotud Tallinna Kaarli kirikuga. /.../ Tihti olin jumalateenistuse ajal orelirõdul, poisikesele oli orelimängu jälgimine ülihuvitav ja seetõttu olen mängimas näinud tervet rida Kaarli kiriku organiste – Juhan Jürme, Friedrich Stockholm jun, Senta Arro, Alfred Karindi, Edgar Arro. Kõik nad suhtusid uudishimulikku poisikesse heatahtlikult ja ilmselt oli see ka üks põhjusi, miks ma alati, kui juhtusin kirikuuksi lahti nägemas, sinna ka sisse astusin. Üks nendest juhuslikest läbiastumistest on tänaseni meeles: oli vist aasta 1946 ja hilissügisene aeg – paraku ei mäleta ma enam kuud ja päeva – kui õhtuhämaruses Kaarli kirikust möödudes märkasin, et peauks on lahti, kirik pisut valgustatud ja kuulda on orelimängu. /.../ Mäng aga oli ebatavaline – jupiti ja katkendlik ning pauside ajal sirgeldas organist midagi nootides. Lõpuks taipasin – Alfred Karindi mängib läbi ja korrigeerib oma uut lugu. Hiljem ligemale minnes ja aknast piiludes nägin ka teose nimetust – see oli orelisonaat nr 3 f-moll. Ei osanud ma tollal arvata, et ka ise seda kunagi korduvalt ja huviga mängin ning veelgi vähem seda, et selle sonaadi keskmine osa – „Hällilaul" – on kogu oreliliteratuuri samanimeliste palade hulgas ilusaim."

Kõige enam armastas Karindi siiski aias vaikselt kõplaga maad harida ja ütles alati, et see töö on talle kõige rohkem meele järgi ja et ka süda ei tee siis haiget.[148]

EFA.604.0.394584

Helilooja, organisti ja koorijuhi Alfred Karindi matused. 16. aprill 1969.

Ootamatu lahkumine

Alfred Karindi suri 13. aprillil 1969. aastal Tallinnas. Ta saadeti viimsele teele Estonia kontserdisaalis 16. aprillil ning maeti Metsakalmistule.

Eduard Tubin meenutas Alfred Karindit peale tema surma: „Mäletan kord: istusin Kaarli kirikus orelipingil ta kõrval kui ta improviseeris. See oli nagu istuda kusagil varjus, kus suur torm käib kõrgelt üle pea – võimas orel mühises, helide jõud tuli kirikuruumist tagasi mängija juurde. Karindi improviseeris meeleldi, tema momendiloomingus oli palju värskust, jõudu, paenduvust ning huvitavat vaheldust. Tuleb siinkohal meelde ka see, et Karindi kogu oma organisti tegevusaja kestel ei kasutanud noote: koraale mängis peast, neid loomulikult aga huvitavalt harmoniseerides, vahemängud, järelmängud ning muud organisti ülesanded improviseeris ta samuti iga kord isesuguse värvingu ja tundelaadiga. Koorijuhina ei tarvitanud ta sealgi kuigipalju nooti: talle jäi kõik meelde – häälеandmiseks või lauljate vigade parandamiseks polnud talle ei heliharki ega instrumenti vaja. Nii head absoluutset kuulmist kui Karindil, tuleb üldse harva ette."[149]

Ajalehe Edasi järelhüüdes kirjutati: „A. Karindi heliloomingut iseloomustab meloodilisus, rütmiline mitmekesisus, vaheldusrikas harmoonia ja meisterlik polüfoonia. Sageli võttis ta oma helitööde aluseks rahvaviise, neid oskuslikult arendades ja täiendades. Selle tulemusena on A. Karindi heliloomingul selgelt individuaalne helikeel, rikas erinevaist muusikalisist kujundeist. Mälestus A. Karindist kui ühest meie viljakamast ja silmapaistvamast heliloojast, organistist, koorijuhist ja pedagoogist ei unune. Tema alati osavõtlik ja sõbralik suhtumine oma õpilastesse ja kolleegidesse, avameelsus ja abivalmidus jäävad eeskujuks meile kõigile."[150]

Piret Aidulo

Artiklis kasutatud materjale on kogunud ka Külli Saard, kes artikli ka toimetas.

Artikkel ilmunud ajakirjas Sulane nr 1/80 2025

[147] Samas, 157

[148] Tauk 2010, 425.

[149] Teataja 26.4.1969. Eduard Tubin. *Mälestuskilde Alfred Karindist.*

[150] Edasi nr 89. 15.4.1969. *Alfred Karindi.*

ALFRED NIKOLAI KARINDI (KARAFIN)
Helilooja, organist ja koorijuht. Eesti kunstitegelane, professor.

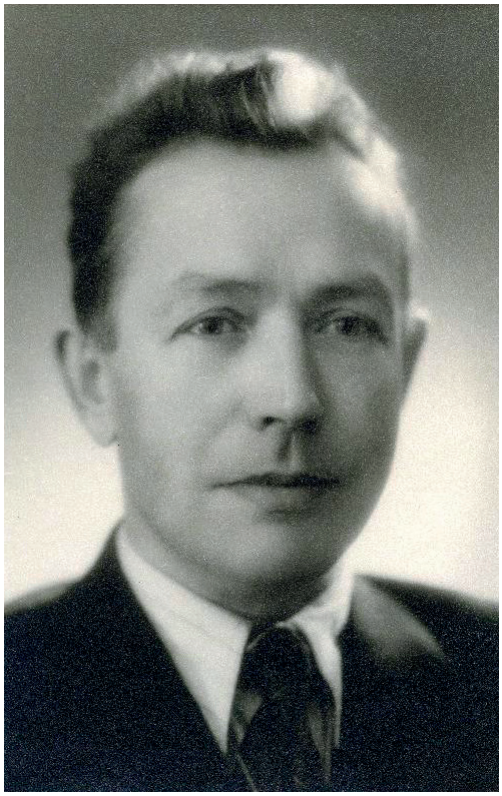

Sündinud: 30.05.1901 Kõnnu, Illuka, Ida-Virumaa

Konfirmeeritud: 18.06.1917 Iisaku kog

Isa: külakooliõpetaja, koori- ja puhkpilliorkestri juht
Eduard August Karafin (26.07.1868 vkj Sompa – 26.10.1918)

Ema: Aline Rosalie snd Treilman (13.7.1873 vkj Iisaku – 03.12.1943)

Õed-vennad:
1 Bruno Ferdinand (15.6.1896 vkj Eichenheim – 22.05.1967(6?))
2 Klotilde Friederike (23.12.1897 vkj Eichenheim – 14.05.1958)
3 Verner Balduin (30.08.1899 vkj Eichenheim – 14.07.1923)
4 Evald Johannes (05.03.1905 vkj Kurtna – 30.08.1991)
5 Arnold Voldemar (11.09.1907 vkj Illuka – 06.02.1977)
6 Robert Konstantin (03 .10.1910 vkj Kurtna-12.11.1911 Kurtna)
7 Eduard Gustav (30.05.1919 Kõnnu – 02.11.2000 Keila)

Hariduskäik: algharidus isalt vallakoolis ja Iisaku kihelkonnakoolist köster Th. Hanseni juhatusel, Jõhvi ministeeriumikool, 1915–1921 Tartu õpetajate seminar (kooliõpetaja kutse ja keskharidus), 1920–1927 Tartu Kõrgema Muusikakooli oreliklass (Johannes Kärt) ja kompositsioonieriala (Heino Elleri klass), –1931 eksternina oreli- ja kompositsioonierialal Tallinna konservatooriumis (August Topmani ja Artur Kapi juures).

Teenistuskäik: muusikaõpetaja: 1921–1927 Tartu 2. algkool, 1925–1928 Tartu Kõrgem Muusikakool, 1928–1932 Tartu ülikool; 1925–1929 Tartu Maarja koguduse organist, 1929–33 Tartu Ülikooli koguduse organist, 1933–40 ja 1944–1948 Tallinna Kaarli kog organist; 1940–1950 ja 1955–1969 Tallinna Riiklikus Konservatooriumi muusikateoreetiliste ainete- ja oreliõppejõud (aastast 1944 teooriakateedri juhataja, aastast 1946 professor), 1954–55 juhutööd (klaverihäälestaja ja mängis salaja kirikutes).

Arreteeriti ebaseaduslikult 05.02.1950 süüdistatuna nõukogude vastases tegevuses, seejärel Mordva ANSVs Dubravlagi vangilaagris, vabanes 21.07.1954, rehabiliteeriti 1956.

Juhatanud koore: 1925–28 Tartu Meestelaulu Seltsi koor, 1929–1933 Tartu Üliõpilassegakoor Cantate Domino, 1935–38– Tallinna Linnateenijate Meeskoor, 1933-40 Kaarli Lauluseltsi segakoor, 1931–1932 Kaarli Noorte Koondise koor, 1935–38 Tallinna Linnateenijate Meeskoor, –1939–1945– Tallinna Meestelaulu Seltsi koor, 1942–Tallinna Naislaulu Seltsi koori (1942–1950 Tallinna haridustööliste naiskoor - kas sama?). 1957–1969 Kõrgemate Koolide Lõpetanute Segakoori asutaja ja peadirigent, 1947 ja 1965. aasta üldlaulupidude üldjuht, juhatas sega- ja naiskoore.

Tallinna Kaarlik kiriku koor (aastast 1939 oratooriumikoor) esines 1935 Helsingis, 1939 Stockholmis, salvestas ringhäälingus ja kandis koos Kaarli Lauluseltsi kooriga ette Juhan Jürme suurvorme ning 1940 Mozarti “Reekviemi”.

1944–50 ja alates 1954 Eesti Heliloojate Liidu liige.

Tunnustus: 1947 Eesti NSV teenelise kunstitegelase aunimetuse, 1948 Eesti NSV riiklik preemia, 1986 avati sünnikodus Kõnnus mälestustahvel.

Abikaasa: Karin snd Sullan (09.09.1900 – 04.09.1993 Tallinn)

Lapsed: 1 Laine (10.05.1926 Tartu – 04.12.2002)
2 Linda (29.05.1928 Tartu – 05.04.2021)
3 Imbi (24.09.1935 Tallinn)
4 Toivo Jüri (02.08.1942 Tallinn – 24.07.2017 Tallinn)

Surnud: 13.04.1969 Tallinnas,

Maetud: 16.04.1969 Metsakalmistule.